

УРОК ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В 3 КЛАСІ

Автор

Боболович Галина Іванівна,
вчителька початкових класів
КЗ «Кухченська ЗОШ І-ІІІ ступенів»
Локницької сільської ради
Зарічненського району Рівненської області.

Мета уроку:

- продовжити знайомство дітей з жанром літературної казки;
- формувати читацькі навички шляхом спеціальних вправ та в процесі роботи над текстом;
- вчити самостійно робити висновки з прочитаного, висловлювати міркування про людські життєві цінності;
- розвивати нестандартне мислення, творчий підхід до розв'язання поставленої проблеми;
- виховувати ціннісне ставлення до ближніх, розвиваючи у собі найкращі моральні риси: милосердя, доброту, співчутливість.

Тема. Анатолій Дімаров «Для чого людині серце».

Мета уроку:

- продовжити знайомство дітей з жанром літературної казки;
- формувати читацькі навички шляхом спеціальних вправ та в процесі роботи над текстом;
- вчити самостійно робити висновки з прочитаного, висловлювати міркування про людські життєві цінності;
- розвивати нестандартне мислення, творчий підхід до розв'язання поставленої проблеми;
- виховувати ціннісне ставлення до ближніх, розвиваючи у собі найкращі моральні риси: милосердя, доброту, співчутливість.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Обладнання і матеріали:

текст твору, малюнки дерев'яного чоловічка, сердець,

сигнальні картки, мультимедійне обладнання, мультимедійна презентація, аудіозапис, конверти із завданнями для учнів.

Епіграф до уроку:

Добре бачить тільки серце:
Найголовнішого очам не видно.
А. де Сент-Екзюпері

Хід уроку

I. Організаційний момент

Привітання, створення позитивного емоційного настрою.

II. Актуалізація опорних знань

Вступне слово вчителя

На доброті існує світ,
І добротою пахне хліб
І мирне небо. В школу йти –
Це також вияв доброти...
І до дітей любов свята –
Це чистота і доброта.

П. Мандзик

Ми сьогодні поговоримо про доброту, чуйність, про вміння розуміти чужий біль, вчасно підтримати іншу людину у важку хвилину, розрадити добрим словом.

Добро в усі часи пов'язували з любов'ю, милосердям, справедливістю, ширістю, а зло – з ненавистю, жорстокістю, підлістю, слабкодухістю.

Понад тисячу років українці звіряють своє життя з Божими Заповідями: люби ближнього, як самого себе, не кради, не свідчи неправдиво, не заздри. Проте, щоб нас вважали добрими людьми, мало знати моральні принципи. Важливо чинити відповідно до них.

Сьогодні до нас на урок завітав ось цей дерев'яний чоловічок з казкового лісу. А прийшов тому, що йому дуже хочеться стати справжньою людиною. Його друг, такий самий дерев'яний чоловічок, відкрив йому таємницю, що для цього потрібно, але він її забув. Давайте дозволимо йому залишитись на уроці разом з нами. І, можливо, він пригадає її.

III. Повідомлення теми і мети уроку

Отже, сіли рівно, випрямили спинки, розгортаємо зошити і записуємо тему нашого уроку.

1. «Очікування»

-А чого кожен із вас чекає від уроку? Хто очікує на уроці отримати нові знання - покажіть картку червоного кольору. Якщо чекаєте цікавого спілкування - зелену. Хто очікує отримати гарні оцінки за свої досягнення - синю. А хто ще не визначився - жовту.

- Мені приємно, що майже всі очікують отримати нові знання.

-Слово «СЕРЦЕ» буде основним на нашому уроці.

Слайд (Серце)

-А що ви знаєте про серце?(Це орган тіла людини)

-Стисніть свою ліву долоньку в кулачок - ось таке завбільшки ваше серденько. А тепер давайте послухаємо, як б'ється наше серце.

2. «Гронування»

Слайд (Гронування)

-Назвіть слова, які спадають вам на думку, коли ви чуєте слово «серце».

Слайд (Гронування)

(Душа, почуття, людина, орган, життя, любов, добро, радість, двигун, кров...)

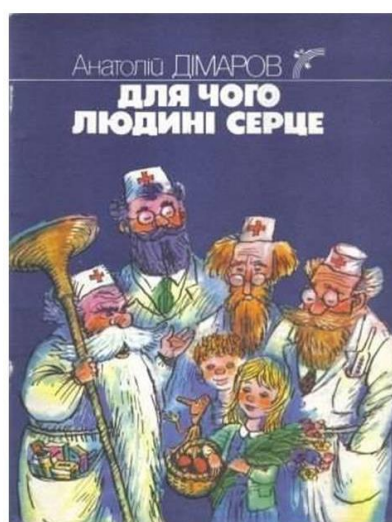
- Діти, а чому ви пов'язали слово «серце» зі словом «життя»? *(Бо доки б'ється серце, доти людина живе)*

3. «Обери позицію»

-А от мені цікаво дізнатись: якби вчені винайшли безчуттєве серце, яке б працювало вічно, тоді і люди б ніколи не помирили? Може, так би було краще... Як ви думаєте?

-Піднесіть червону картку хто вважає, що краще жити вічно з винайденим вченими безчуттєвим серцем. А синю - хто думає, що краще жити зі справжнім, виповненим вщерть людськими почуттями серцем стільки, скільки воно зможе працювати.

-Добре. Я зрозуміла вашу позицію. Можливо, хтось із вас змінить свою думку протягом уроку, коли ми будемо працювати над твором А. Дімарова «Для чого людині серце».

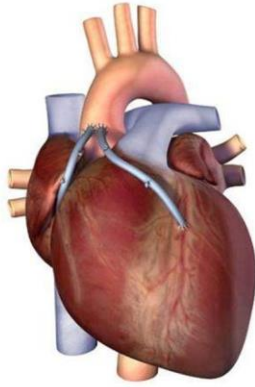
Слайд (Титульна сторінка твору)

IV. Сприйняття і засвоєння навчального матеріалу

1. Слово вчителя

- А. Дімаров належить до митців, які писали твори, як для дорослих, так і для дітей. Казки та оповідання письменника цікавлять вже не одне покоління вдячних читачів. Його твори вчать доброти і патріотизму, правдивості і справедливості, дружби й вірності. Врешті, вчать бути Людиною. Тому сьогодні ми поставимо перед собою важливе питання: для чого людині серце?

- Удома ви мали ознайомитися з текстом твору. Окремі групи – ще й індивідуальні завдання. Діти, хто підготував довідку з тлумачного словника, що означає слово «серце»?

Слайд (*Серце*)

2. Повідомлення учнів, які працювали в домашніх групах

Учень

Звернувшись до тлумачного словника, ми з'ясували, що серце – це центральний орган кровоносної системи живого організму.

Вчитель

- Діти, дуже скупі сказано про такий надголовний орган людини. Серце - це ще й символ зосередження почуттів і переживань людини, символ любові, прив'язаності.

- А зараз коротенька довідка про життєвий шлях А. Дімарова.

Учениця

Слайд (*Портрет письменника*)

Письменник-прозаїк А.Дімаров народився 5 травня 1922 року в м. Миргороді на Полтавщині в учительській сім'ї.

Батько майбутнього письменника - Андронік Гарасюта. Сім'я була заможною. Коли родину розкуркулили, то батьки розлучилися, щоб всіх не вислали в Сибір. Мати, донька священника, змінила документи і дала дітям своє дівоче прізвище. Після закінчення школи Анатолій Дімаров служив в армії. Був учасником війни, командиром партизанського загону, нагороджений орденами і медалями.

Працював у газеті «Радянська Волинь».

Оцінювання

- А про що можуть повідомити ці світлини?

Учениця

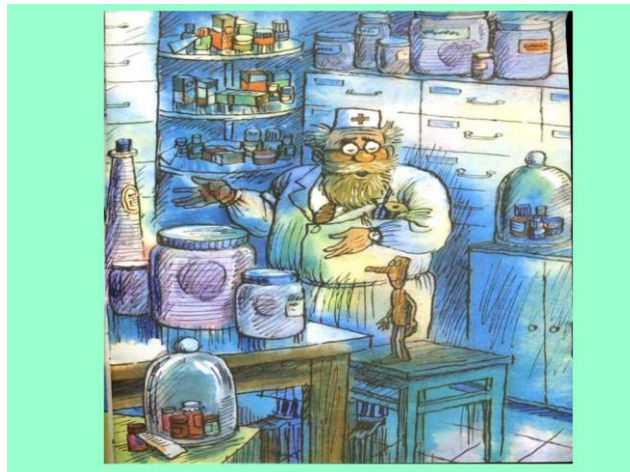
Після війни Анатолій Дімаров спочатку навчався в Літературному інституті ім. М. Горького в Москві, а потім – у Львівському педагогічному інституті. Письменник був двічі удостоєний Національної премії ім. Тараса Шевченка.

- А ще, діти, хочу додати, що у письменника дві життєві пристрасті: це, безумовно, його творчість і ... колекціонування каміння. Робочий кабінет дімарова схожий на геологічний музей. Там різнобарв'я агатів, сардоніксів, сердоліків усюди: на полицях, столі, в шафах. Отже, учні, напевне письменник вбачав щось живе, тепле і в холодному камені, і в мертвому дереві.

3. Робота з текстом

- **Відтворення сюжету за малюнками.**

Зараз, переглядаючи ілюстрації, відтворимо зміст казки.

- **Бліц-опитування**

- Що вам сподобалось у казці?
- Що не сподобалось? (*Що дерев'яний чоловічок загинув*)
- Що вразило? (*Серця зберігались в банках і їх давали людям; чоловічок не пошкодував свого життя заради спасіння хлопчика*)
- Які персонажі нам зустрілися? (*Дерев'яні чоловічки, дівчинка, лікар, хлопчик*)
- Як ви зрозуміли, що ж потрібно чоловічкові, щоб стати справжньою людиною? (*Мати серце*)
- Можливо, це і є те слово, яке забув наш гість?
- Але ж ми почули, що серця бувають різні. Давайте не поспішати, бо це дуже важливий вибір, адже серце дається людині одне на все життя. Звернемось до казки.
- Перевіримо, чи зрозуміли ви зміст прочитаного.

- **Порушена послідовність**

- У вас у кожного на парті є кружечки, на них записані пункти плану до казки. Давайте розкладемо їх у потрібній послідовності.
- Плем'я дерев'яних чоловічків.
- Незвичайна гостя.
- Лікар, що міняє серця.
- Нелегкий вибір.
- Життя чоловічка з серцем.
- Полум'яне серце зігріває хлопчика.

Самоперевірка. Чудово! Оцінювання

V. Закріплення знань, умінь та навичок

Вправа «Коло думок»

- Чого вчить оповідання?
- Як ви розумієте слова лікаря про те, що люди мають різні серця?
- Яким був би кінець казки, якби дерев'яний чоловічок вибрав якесь інше серце?? (*Він би був або байдужим, або злим, або таким, що дбав тільки про себе і тоді не врятував би хлопчика.*)

- Яке серце ви вважаєте добрим? Чому?
- Що означає вираз “жорстоке серце”?
- Яких людей на планеті більше – добрих чи злих?
- Чи приємно жити поруч зі злом?
- Поміркуйте, для чого людині серце? *(Щоб відчувати чужий біль, співпереживати)*
- Як ви вважаєте, чи правильно вчинив дерев’яний чоловічок?
- А як би вчинили ви?
- Яка людина могла б вчинити по-іншому? *(Зла, байдужа, егоїстична.)*
- Чи можна вважати його героєм? *(Так, бо він врятував життя хлопчику ціною свого життя)*
- Чому цей твір можна назвати казкою? *(Бо в ньому описано такі події, яких не могло відбуватися насправді.)*
- Що таке казка?
- Яка тема цієї казки? *(Як дерев’яний чоловічок отримав серце доброї людини і загинув, рятуючи життя хлопчика.)*
- Яка її головна думка? *(Тільки серце відрізняє справжню людину від дерев’яного чоловічка, дає можливість насолоджуватись життям і навіть жертвувати ним заради іншої людини)*

3. Заповнити таблицю (робота в парах)

Реальні явища у творі	Фантастичні елементи

Оцінювання

- Які скарби містить у собі серце доброї, щирої людини? *(Добро, любов, співчуття, радість, щастя...)*
- А злої?
- А зараз вибір за вами. Побачимо, серце з якими якостями ви побачили в чоловічкові.

4. Гра «Визнач характер героя»

Слайд (Гра «Визнач характер героя»)

- Діти, я дуже хвилювалася, щоб хтось, бува, не наділив нашого героя злим серцем. Отже, ви виростете чуйними, добрими, співчутливими. Я в цьому впевнена!

- У кожного з вас на парті є маленьке серденько. Напишіть, який скарб ви даруєте дерев'яному чоловічку?

(Діти пишуть на сердечках і вкладають у велике серце. Його прикріплюємо чоловічкові.)

- Я думаю, що з таким чудовим серцем нашому герою буде дуже добре. У нього прокинуться чудові почуття: радість, щастя, співчуття, любов... І щойно чоловічок повернеться у свій казковий ліс, то одразу оживе.

VI. Підсумок уроку

- На такій чуттєвій ноті ми з вами повертаємось до наших роздумів. Що ж краще: жити зі справжнім серцем, здатним відчувати, стільки, скільки воно зможе битись, чи жити вічно з серцем без почуттів?

- Синю картку піднесіть ті, хто вважає, що краще жити зі справжнім серцем, а червону - зі штучним, безчуттєвим.

- Чи справдилися ваші очікування? Якими знаннями ви збагатилися на уроці?

Продовжіть думку.

Вправа «Незакінчене речення»

- На уроці я навчився... (*бути добрішим, відчувати біль іншого, намагатися прийти на допомогу кожному, хто потребує*)
- На уроці я дізнався...
- Цей урок змусив мене задуматись...

VII. Оцінювання

- Молодці, діти, ви добре попрацювали сьогодні на уроці. Я дуже задоволена вами.

VIII. Домашнє завдання

- Оскільки сьогоднішній урок незвичайний, то і домашнє завдання теж незвичайне. Спочатку я дам вам завдання на все життя: оскільки в наш час, напревеликий жаль, не так уже й багато

людей з добрим серцем, то я хочу, щоб ви завжди і всюди чинили добрі справи, були чуйними, співчутливими, милосердними, приходили на допомогу тому, хто її потребує.

А на наступний урок завдання для кожного індивідуальні, вони є на ваших партах.

1. Напишіть, які добрі справи можна зробити в таких місцях:

- Школа –
- Ліс –
- Вулиця –
- Дім –

2. Написати відгук на оповідання – казку А. Дімарова “Для чого людині серце?”

3. Скласти характеристику інших дійових осіб твору.

-А наш урок добіг кінця. Я думаю, що він залишив свій слід у вашому серці і бажаю, щоб ваші маленькі дитячі серденька були тільки добрими.